

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Ultima. Quot modis dicitur aliquid aliud habere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

ab aliquo genere, denominatur ab aliquâ ejus specie, secundum inesse concedo, secundum inesse determinatè ab hac unâ scilicet specie, nego; unde & 2. negando consequentiam, quia tantum sequitur quod sit medietas colorata colore hujus speciei, & medietas colore istius speciei, & hoc idè, quia species istius generis nature sunt afficere subiectum integralitèr extensum, aliud est de speciebus animalis.

tra est tamen causa aliquo modo & principium alterius, sic homo est prius risibilitate. Tot modis autem, quot dicitur aliquid unum prius altero, tot modis dicitur etiam esse posterius. Omnes hic quinque modi comprehenduntur hoc disticho:

*Tempore naturâ, prius ordine, dic & honore,
Causâq; causato, dicitur esse prior.*

QUAESTIO III.

Quot modis dicitur aliquid simul esse cum altero?

Quamvis tot modis possit dici aliquid simul cum alio, quot modis dicitur aliquid alio prius & posterius, Philosophus tamen de tribus tantum fecit mentionem, tanquam de magis necessariis modis simultatis. Prima similtas est temporis & hanc habent ii, qui eodem tempore & duratione coexistunt, ut *Castor & Pollux, Hector & Achilles, Jacob & Esau*. Secunda est naturæ & talem habent ea, quæ dicuntur ad convertentiam, cum tamen unum non sit causa alterius, & sic correlaciones sunt similes, ut *paternitas & filiatio*. Tertia similtas est specierum & differentiarum æq; immediatè contrahentium aliquid superius, & sic *homo & bruta, rationalitas & irrationalitas* sunt simul, quia æq; immediatè contrahunt animal, & hi tres modi sequentibus comprehenduntur versibus:

Tempore dico simul, quorum generatio nunc est,

*Quæ convertuntur, dicimus esse simul:
Suntq; simul species, genus, unum distribuentes.*

QUESTIO ULTIMA

Quot modis dicitur aliquid aliud habere?

Postquam Philosophus egit de modis prioritatis, posterioritatis, & simultatis, egit etiam de speciebus motûs, scilicet de generatione & corruptione, de accretione & decretione, de alteratione & latione, seu motu locali; sed quia de his omnibus agam coptosè in Physicâ, hic abrupto filium, & breviter explicabo, quot modis aliquid aliud dicitur habere, idq; verbis D. Augustini in terminis Categ. 16. ubi sic eos enumerat: *Non unò modo aliquid habere dicimus, quantum enim tractando colligimus sub hoc verbo, sunt octo, quasi quædam species. Prima est, quoties animo habemus aliquid, ut justitiam, castitatem, injustitiam, vel libidinem; Secunda, quoties in corpore aliquid habere dicimus, ut albedinem & nigredinem, varietatem, vel cætera, quæ per qualitatè corpori insident; Tertia, de quantitate descendit, quoties quatuor, vel quinque pedum habere dicimus longitudinem; Quarta, cum non in toto corpore, sed in parte corporis aliquid habere affirmamus, ut in digito anulum, in pede calceos, vel corburnos; Quinta species est, cum non in corpore, sed circa corpus habere aliquid dicimus, ut est vestimentum atq; indumenta omnia; Sexta, quoties ipsas partes corporis habere narramus: ut manus, pedes, caput, aut reliqua, quæ sunt in compagne membrorum. Septimus verò locus est, quoties far vel vinum vas aliquid habere dicimus*

QUAESTIO II.

Quot modis unum dicitur alio prius & posterius?

Philosophus assignat quinque species & modos, quibus aliquis alio dicitur prior. Primo dicitur aliquis alio prior tempore, si pro aliquo tempore existat, antequàm ille alius existit, & sic homo, qui generat alium hominem, est prior illo alio. Secundo dicitur aliquid alio prius consequentiâ, si scilicet talis sit naturæ, ut ab ipsâ non valeat consequentiâ ad alterum, & sic animal dicitur prius homine, vocaturque hæc prioritas aliquando prioritas naturæ, & prioritas illorum, à quibus non convertitur subsistendi consequentiâ. Tertio dicitur aliquid alio prius ordine, ex eo, quod debeat prius collocari & ordinari in aliquo ordine, sive sit prius tempore, sive non; & sic dicitur exordium in oratione esse prius narratione. Quarto dicitur aliquid alio prius ob dignitatem majorem, & sic substantia est prior accidente, & Deus prior creaturâ, & in hoc sensu intelligunt aliqui prioritatem illam, quâ dicitur Deus concurrere prius ad productionem effectus, quàm causa secunda. Quinto dicitur aliquid alio prius naturâ, ex eo quod licet convertibiliter dicitur cum altero, hoc est, ita quod ab alio ad aliud valeat consequentiâ, & econ-

citur; Octavus habendi gradus, qui possessionem nostram, vel Dominum videtur ostendere, cum aedes, vel rus qui habere dicitur, vel sepulchra majorum; qui modi sequentibus versibus bene explicari possunt secundam meum videri:

*Affectum, varium, cum quanto dic velut aurum,
Vestitum, membrum, contentum, rura
vel aedes.*

Et quamvis Doctores alii communiter & ordinariè apponant modum habendi, quo vir habet mulierem, id tamen non rectè dici, sequentibus declarat Sanctus Augustinus supra cit. Hi sunt, dicens: modi habendi, quos designato numero comprehendimus, extra quem si quis potuerit invenire, desideria nostræ culpa non erit, cum Philosophus ipse liberum dimiserit arbitrium inquirentibus. Sanè illud verbum multi Doctores respuunt, atq; impropre proferri confirmant, cum mulier habere maritum dicitur, vel vir uxorem, vel pater filium, vel filius genitorem, propterea quod asserant, nihil habere posse quod

habentem habeat, sed rectius dici autumant: esse mulieri virum, vel viro uxorem, &c. siquidem huius verbi vim in hoc esse contendant, ut significare non possit & habere aliquem, & haberi. Quemadmodum explicandi & recensendi ordinem S. Augustini, Ambrosius Peplus videre non debuit, qui enumerans octo modos habendi, ponit loco qualitatis habendi modum, cum quo vir habet mulierem, & adhuc tamen asserit, D. Augustinum asserere: eos octo esse habendi modos, sanè quamvis sic Sanctus Pater incipiat, in progressu v. Idè variat ordinem ab Ambrosio & communi proposito, sed de his sicut & totis prædicamentis dicta sufficiant, unde ut eum eodem memorato Theologo & Philosopho nostro claudam dicens: Tandem, quasi magni a quorū freta transgressi categoriarum numerum terminavimus.

